

Naam en e-mailadres van alle auteurs

Emmy Vrieling-Teunter en Hanne Schipper

Emmy.vrieling@ou.nl, hanne.schipper@gmail.com

Titel van de bijdrage (maximaal 100 tekens, incl. spaties)

Leernetwerken voor Pabostudenten: De relatie tussen sociale configuratie en motivatie

Keuze uit de divisies

Leraar & Lerarenopleiding

Keuze uit presentatievormen

Paperpresentatie

Trefwoorden die de inhoud van de bijdrage beschrijven

Netwerkleren, sociale configuratie, motivatie, studenten

Korte samenvatting (maximaal 120 woorden)

Deze studie verkent overeenkomsten en verschillen in Sociale configuraties van leernetwerken en Motivatie van pabostudenten. Daarnaast is onderzocht hoe Sociale configuratie en Motivatie samenhangen. Aan de hand van een *mixed methods design*, bestaande uit vragenlijsten (n=111), semigestructureerde interviews (n=14) en audio-opnames van netwerkbijeenkomsten (n=7), zijn studenten van vier pabo's gedurende een jaar gevolgd. De resultaten laten een (middel)sterke samenhang zien tussen Sociale configuratie en Motivatie. Bij heterogeen samengestelde netwerken is het belangrijk aandacht te besteden aan (1) 'Kennisstroom in tweerichtingsverkeer' (Competentie) zodat studenten ervaren dat ze niet alleen kennis halen, maar ook bijdragen; (2) 'Vrijheid in gebondenheid' (Autonomie) zodat studenten ruimte krijgen voor eigen keuzes; en (3) 'Veilig in gelijkheid' (Verbondenheid) zodat studenten gelijkwaardige verhoudingen ervaren en zich veilig voelen.

Een lopende tekst (maximaal 500 woorden, exclusief referenties, tabellen en figuren) geordend naar de volgende kopjes:

Inleiding

Lerarenopleidingen basisonderwijs (pabo's) zoeken naar de vorm waarin zij netwerkleren een plaats kunnen geven in het curriculum. Het opdoen van ervaring met netwerkleren tijdens de opleiding, kan immers bijdragen aan een gemotiveerde leerhouding. Om studentmotivatie te bereiken moet tegemoet worden gekomen aan de facetten Competentie, Autonomie en Verbondenheid. In zijn aard is er in leernetwerken sprake van een sociale leersituatie waarin deelnemers interacteren (Verbondenheid) en iedereen zijn steentje bijdraagt (Competentie) aan het oplossen van een ervaren praktijkprobleem (Autonomie). Elk leernetwerk is echter uniek in zijn doelen en structuur, oftewel zijn Sociale configuratie, waardoor motivatie niet als algemene eigenschap van een leernetwerk gezien kan worden.

Theoretisch kader

Dobber et al. (2013) concluderen dat het onderwijs op de lerarenopleiding lange tijd vooral individueel gericht was. Pas recent gaat er meer aandacht naar het belang van competentie in

netwerklernen. Het ontbreekt echter nog aan een eenduidige aanpak die een richtlijn vormt voor curriculumontwerp. Onderhavig onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in de relatie tussen Sociale configuratie van leernetwerken en Motivatie van studenten. Daartoe zijn vier pabo's gevolgd op basis van twee onderzoeksvragen: (1) Welke overeenkomsten en verschillen, op het gebied van Sociale configuratie van het leernetwerk en Motivatie van pabostudenten, worden zichtbaar tussen de vier pabo's?; en (2) Hoe hangt de motivatie van pabostudenten samen met de sociale configuratie van het leernetwerk waaraan zij deelnemen?

Methode

Gedurende studiejaar 2019-2020 hebben 111 studenten aan het onderzoek deelgenomen. Sociale configuratie en Motivatie zijn onderzocht middels vragenlijsten (n=111), semi gestructureerde interviews (n=14) en audio-opnames van netwerkbijeenkomsten (n=7). Het raamwerk Dimensies van sociaal leren (Vrieling-Teunter et al., 2016) werd gebruikt voor Sociale configuratie vanuit de vier dimensies: Praktijk, Domein en waardecreatie, Collectieve identiteit en Organisatie. Motivatie is benaderd vanuit de *Self-Determination Theory* (Deci & Ryan, 2008) met de facetten Competentie, Autonomie en Verbondenheid.

Resultaten en conclusies

Een leernetwerk met enkel studenten toonde een andere Sociale configuratie dan gemengde leernetwerken. Vooral in de beginfase bleek in gemengde groepen de fase van afstemming en kennismaking belangrijk. Op alle pabo's werd in de leernetwerken tegemoet gekomen aan de facetten van Motivatie. Er bleek een (middel)sterke samenhang tussen Sociale configuratie en Motivatie, vooral op de dimensies Domein en waardecreatie en Collectieve identiteit.

Wetenschappelijke en praktische betekenissen

Drie thema's verdienen aandacht bij het organiseren van leernetwerken. 'Kennisstroom in tweerichtingsverkeer' (Competentie) toont de behoefte van studenten om niet allen kennis te halen maar ook te kunnen bijdragen. 'Vrijheid in gebondenheid' (Autonomie) laat zien dat er binnen grenzen van de opleiding en Sociale configuratie, ruimte moet zijn voor eigen keuzes van studenten. 'Veilig in gelijkheid' (Verbondenheid) vraagt om gelijkwaardige verhoudingen tussen de netwerklernen om ervoor te zorgen dat studenten zich veilig voelen.

Aansluiting congressthema

Netwerklernen wordt gezien als het natuurlijke ontstaan van leerrelaties tussen mensen, gebaseerd op hun leerbehoeften. Door interactie en gedeelde activiteit maken deze leerrelaties een verandering in cognitie en gedrag mogelijk.

Interactie

Op basis van een stelling gaan we met elkaar in gesprek: 'Is netwerklernen in een volledig online setting hetzelfde als netwerklernen waarin netwerkdeelnemers (ook) fysiek samenwerken?'

Referenties

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian psychology/Psychologie canadienne*, 49(3), 182-185. doi:10.1037/a0012801

Dobber, M., Vandyck, I., Akkerman, S., De Graaff, R., Beishuizen, J., Pilot, A., & Vermunt, J. (2013). The development of community competence in the teacher education curriculum. *European Journal of Teacher Education*, 36(3), 346-363. doi:10.1080/02619768.2012.718326

Vrieling-Teunter, E., Van den Beemt, A., & De Laat, M. (2016). What's in a name: Dimensions of social learning in teacher groups. *Teachers and Teaching*, 22(3), 273-292. doi:10.1080/13540602.2015.1058588